

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

21 de Distinctione iudicum, ratione imperii & iurisdictionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

se subiecerunt, ut ditio eorum bonis legibus administraretur, & ad sua quisque opera diuertens, nunquam ab aliquo impunitate scelerum violaretur, Herod. in 1. ¶ Pleuor ¶ autem lex est imperii in 1. Reg. lib. c. 8. constituta, seu declarata a Deo, a quo uere omnis potestas, ad Rom. 13. & per quem Reges regnant, & Principes dominantur, Prouer. 8. Limes clarus, C. de sum. tri. & fide cath. ¶ Formulam autem exercendi hanc potestatem nomen indicat Regis, quod a bene imperando & regendo dicitur, a clerico, uerbi. Pontifex, 21. dist. Et Horatius,

— At pueri ludentes, Rex eris aiunt, Si recte facies.

Et Augustinus,

Qui faciet recte, non qui dominatur, erit Rex.

Si secundum leges optimas, uel a se, uel ab alio recte sancitas, uiuat & imperet. Est enim digna uox in maiestate regnantis, subditum se bonis legibus profiteri, l. digna uox, C. de legib. quamuis ex potestate, illis non teneatur, l. ex imperfecto, 23. de lega. 3. Dux sunt artes bene imperandi, legum peritia, & ars militaris: legibus in pace, armis belli tempore uitur, §. in proem. ff. de iur. ciu. & in rebelles, impios, & contumaces, gladio, utque leges defendat, l. i. de test. Cod. conf. C. obtemperare cogat, l. qui resuere, de rei uind. P. puuati, l. cum nos, ad l. iul. de adul. C. idq; propter Reipubl. urgentem necessitatem. Legibus, iudicis, & iurisdictione concessa uis seletis, uel per seipsum non patitur ad arma subditos presilire, si possit aliter controuersias eorum dirimere, l. equissimum, de uisus. l. nullus, C. de iud. l. i. Cod. unde uis, l. i. quando lic sine iud. se uindica. C. Armateque priuatis prohibet, & eorum sibi potestatem retinet, & cui uult concedit, quando expedire uidetur, §. i. de armis, in Auth. l. i. ad l. iul. de vi publ. Ita cum discretione & iure a quoque & bono, gladio uitur. Atque ut recte uti possit omnium legum noticiam habere, & omnia iura in scrinio pectoris continere presumitur, l. omnium, C. de testa. diciturque & plenus philosophia, l. penult. C. de his quib. ut indign. pater & anima legum, §. dubitatum, de inest. nupr. in Auth. Et uerum officium regum est & precipuum, populum suum recte & iuste iudicare, & gubernare cum intellectu & prudentia. Quare cum a Deo lex futuro regi prescriberetur, inter cetera adiectum est, Deuterono. 17. Habebit secum uolumen legis Dei, accipiens exemplar a Sacerdotibus Leuitica tribus, legesque illud omnibus diebus uite sue, ut dicat, timere Dominum Deum suum, & custodire uerba & caerimonias eius, quae in lege praecipita sunt. Nec eleuetur cor eius in superbiam super fratres suos, neq; declinet in dexteram partem uel sinistram, ut longo tempore regnet ipse, & filii eius super se ael.

¶ Erab ¶ hac praecipua parte regni, qui optime imperabant populo Israelitico, dicti sunt Iudices, ut constat ex libro Iudicum. Iustitiae sceptrum, fundamentum etiam est potestatis, quo dituro uel effosso, cadit regnum, & incidit in tyrannidem, & aufertur merito a possessoribus. Scriptum enim est, Ecclesiast. cap. 10. propter iniustitias, iniurias, & diuersos dolos, regna transferuntur de gente in gentem. Item Prouer. 25. Ausur impetatorum de uultu Regis, & firmabitur iustitia thronus eius. Et iterum Sapient. c. 6. Si delectamini sedibus & sceptris, o Reges, populi diligite sapientiam, ut in perpetuum regnetis. Diligite lumen sapientia omnes qui praesitis populo. M. Tull. Cicero his subscribit, 2. Officior. Mihi quidem, inquit, non apud Aegyptios solum, ut ait Herodotus in 1. sed apud maiores nostros iustitia fruenda, caussa uidentur olim bene morati Reges constituti. Deinceps posteris per manus a patribus regna tradita sunt.

¶ Iudicare ¶ debet Imperator & Rex in propria persona, potissimum de miserabilibus personis, & ab impiis & potentioribus oppressis, l. i. quam imp. inter pupil. & uia. C. Iudicauit ipse Mydas Rex Phrygiae Gordii filius, qui & sellam regiam in qua ius solitus dicere in templo Delphico sacrauit, Herod. in 1. Dicebat Rex Persarum ius in throno aureo, purpura pro tapetibus extensa, adstantibus qui in hastis mala aurea deferrent, Athen. lib. 12. c. 3. Dipnosophiston, quemadmodum & hodie iudicibus adstant cum hastis uel baculis, hostiarii. Alexander quoq; Magnus, iura dicebat eum proceribus sedens in throno aureo, idem a. lib. c. 18. Iudicabat & ipse Gelon Syracusarum Rex, idem eod. c. 15. & Iulius Caesar, Appian. Alexand. lib. 1. bello ciuili. Et apud Mossynec perpetuo Rex iura poscenti cuiusque reddebat, sed maiori cu seueritate: quod & ipse paenas lueret, si male iudicasset, quod ex uerbis Apollonii Rhodii colligit, is enim sic scribit, Apoll. Rhodig. lib. 2. Argonaut. uersu 528.

Αὐτὸς δὲ ἰσχυρὰ βασιλεὺς ἔμενοι Σιδωνῶν ἰθαίης πολέων ἀίνας λαοὶν διέδξεν

Σχολιῶν, εἰς τὸν θεῶν δεῦρος ἀνὰ τὴν ἄλυσιν. Ἄλλο μὴ κείν ἡμῶν ἐνδεκατῆς ἐξουσίαν.

Id est,

Porro in altissima Rex domo sedens, Aequa multis iura populi distitit. Miser, si enim alicui iura reddendo erraueris, Fame ipsum ea die includentes, afficiunt.

¶ Sicque ¶ constat, cuius causa, & propter quem finem, & quibus rationibus Imperatoria uel Monarchica dignitas gladium, summum merumque imperium, & sceptrum habet. Non enim sui tantum causa, aut ut suis fruatur uoluptatibus, sed ut seruiat subditorum & Reipub. commodis, & tranquillitati. Nihil enim aliud est regnum, secundum Aetrigoni sententiam, quam nobilis seruitus, Aelian. lib. 2. de var. hist. c. 20.

¶ Improbum ¶ reddunt principem & a sine probi regni uertunt nimia licentia, rerum copia, amici improbi, & auarissimi, satellites detestandi, auilici stulti uel detestabiles, iudices per illum quos fieri non oportet, facti, rerum publicarum ignorantia, & incertitia eius, quod probandum est, amotio eorum quos retinere oportuit, contra ius regni imperare, uera non inquirere, pro prios sequi affectos, notat. hac Fla. Vopis. in Aurel.

¶ Dispensare ¶ princeps debet, quae potestati summe sunt, cum ratione ex aequo & iusto. Quocirca ei quaedam tanquam superiori relicta sunt, quae aliis omnino interduntur. Iura item illius propria sunt, ut quae regalia dicuntur, §. i. que sint, regal. in Auth. dare ueniam aetatis, l. de iis qui uen. aet. impor. C. legitimatio per rescriptum §. illud, & §. penult. qui. mod. natur. eff. sui. ca. per uenerabilem, qui fil. sint. legu. in Gallia gratia, indulgentiae criminum, abolitiones, restitutiones in integrum, & alia quae uel a magna Cancellaria regis, uel ab aliis officinis equitatis, impetrari debent nomine regio.

De distinctione Iudicum, ratione Imperii & Iurisdictionis. Cap. 21.

- 1 Imperium merum & liberum non tractatur a Iurisconsultis.
- 2 Imperium iudices merum non dicuntur habere.
- 3 Merum imperium quid, & quae ad illud pertineant, nu. 4. 5. 6. & 7.
- 4 Iurisdictionis finitio, diuisio in plenissimam, plenam & simplicem: alia diuisio in imperium & iurisdictionem: alia in altam, mediam & bassam, nu. 9. 10. & 11.
- 5 Libelli subscriptio a iudice, mandato aduersario, in quibus fiat.
- 6 Imperio mixto quae tribuantur.
- 7 Confiscationis ius, cuius iurisdictionis sit.
- 8 Priuilegii iurisdictionis sub pena confiscationis persona & bonorum, a quibus fieri possunt.
- 9 Iurisdictionis bassa seu inferioris, quae dicuntur.
- 10 Conduutores seu redemptores fructuum iurisdictionis, quos emendat & confiscationes patiunt.
- 11 Furti cognitio ad quos iudices pertineat.
- 12 Iurisdictionis alta, media, & inferioris quae sint, certantur, & resolutio.
- 13 Iurisdictionis competet consuetudine, lege, priuilegio, pacto, praescriptione, & seq.
- 14 Praedialium iudicum iurisdictionis.
- 15 Praescriptio iurisdictionis quae requiritur, & quales sit, & seq.
- 16 Causae regiae solus notione.
- 17 Superioris dominis ius & iurisdictionis, praescribi nullo tempore potest.
- 18 Iurisdictionis Ecclesiasticae a laicis usuruari uel praescribi non potest.
- 19 Ecclesiasticae persona, pro quibus criminibus a foro laico iudicantur.
- 20 Iurisdictionis non praescribitur a priuato.
- 21 Iurisdictionis praescribenda quod temporis spatium exigitur, & nu. 30.
- 22 Iurisdictionis contentio in possessorio, quomodo interim terminanda.
- 23 Iurisdictionis mensura potestas etiam ex qualitate determinata, & quantitate summarum attributa.
- 24 Territorium iurisdictionis est inspicendum.
- 25 Territorio iurisdictionis quaedam non adherent.

¶ Haecenus dictum sit de Magistratibus summis & maioris auctoritatis apud quos summum, merum, & liberum uideatur esse imperium. De aliis dicendum nunc est, qui imperii mext

quandam habent causam, alii quibus maioris, sed non imperium regium: nam certe vix illud Iurisconsultorum subiicitur tractationibus, nisi quatenus iura regia conseruare satagant, quae regalia dicuntur, §. 1. *qua sint regalia, in Auth.*

¶ Ideo imperium, sub titulo de iurisdictione omnium iudicum, ponitur non sub aliquo titulo, de iurisdictione regis. Et proinde de mero, absoluto, libero, & summo, pauca vel fere nihil agrediatur explicare: de mixto vero & iurisdictione abunde in ea lege, & in toto titulo tractatur. Ita iudices qui creantur a principe, non dicuntur lege determinatum, vel ex limitatione principis distinctum, vti ita animaduertendi gladio habeant, cum limitata potestate ex iure vel constitutionibus regis, vel codicillis eiusdem. Quemadmodum & obseruare licet in illis Magistratibus, qui olim vel a populo mittebantur, vel nunc a principe mittuntur in prouincias cum Imperio. Illi enim quia principem aut populum referunt, ius gladii & de imperio mero potestatem habent, & ita in illis merum imperium, sed non absolute merum, vel liberum aut summum, illudque quod habent non est rerum omnium: vnde nec aliis libere mandare possunt, *l. illicitas, §. qui vniuersi de off. praef. nemo potest, 71. de reg. iur. P. l. solet, de off. Proconsul. P. Quare & cum prouincia illi etiam iurisdictionem accipere dicebantur, l. obseruare, 4. §. post haec, de off. Praef. P. quam in prouincia tantum designata exercent: neque adhuc in ea primas partes, sed post principem gerunt, *l. 1. §. l. ideo, §. eo.**

¶ Proinde ius quod dicuntur habere gladii ad animaduertendum in facinorosos, intelligendum est, quando legitime cognitio, recteque praecedat, non aliter, *Petr. Jac. in praxi, c. de libello super iurisdictione. §. item executio sententiae. Probatur & ex l. 4. §. condemnatum, de re iudic. P. l. pen. & in comina, vel epist. vic. rei iud. non hab. C. l. 7. tit. 57.* Vnde est ibi iurisdictione, & mixtum imperium cum iurisdictione, & non merum absolute, sed secundum quid, cui accedit, quod & praefides prouinciarum, praefecti, vicarii, & id genus alii, quibus committebatur gladii ius a populo vel principe, tenebantur, imo cogebantur reddere rationem gestorum, nam secundum leges vel contra administrarent, *l. vnic. ut om. iud. tam ciuili quam mil. post depositam administrationem, & c. l. b. i. C. tit. 50.*

¶ Illud autem non conuenit habenti liberum summum, & merum absolute imperium. Iuridicando etiam Magistratus praesesse, de omnibus loquens Magistratibus Pomponius respondit, *l. 2. §. post originem, de orig. iur. P.* Quocirca si verum fateri velimus, dicemus ea, quae nostri interpretes referunt ad merum imperium, esse mixti imperii, quando de Magistratibus agimus, in quibus non potest inueniri merum imperium, id est, sui iuris absolutum & liberum. Neque aliud imperium in illis quam quod exerceri debeat, cum legum & principis temperamento. Etsi, ut monui, non negem ea, quae a solo principe exerceri possunt, posse committi

Magistratibus, & quae meri sunt imperii. Ratione tamen eius, si velis dicere Magistratus habere merum imperium, pro eo quod tractent cum cognitione causae & ordine iuris ea quae potest princeps sine eo ordine & sine alterius licentia, consentio, imperium merum, secundum quid tamen, posse nos dicere Magistratus quoddam habere, alios non habere. Idque libentius admitto, ne declarata proprietate, nimium ei inhaerendo peruertam id, in quo laborant maiores, qui iuris lacernam nobis praetulerunt, & definerunt quae meri imperii dicerentur: quae ita cum contingerint vnicuique nobiscum conuenient, ut meri imperii dicantur, id est, quae de mero imperio participat, & ad ius gladii liberum pertinent cum exercentur a principe. Ita meri imperii dicitur potestas imponendi vltimum supplicium, vel capitales poenas, ius animaduertendi in facinorosos homines, *Imperium, de iurisd. om. iud.* Vltimum supplicium mortem interpretatur, *l. vltimum supplicium, de poen. in P.* Colligit autem Chaffaneus casus pro quibus poenae vltimi supplicii imponantur in iure, *Chaffaneus in rubric. de iustices & drosels d' icelles*, ad illa verba, *drosels d' icelles, in consuetudin. Burgund.* extra quos in criminibus extraordinariis leges relinquunt arbitrio iudicis poenas imponendas, perpenis negotiorum circumstantiis, *leg. respiciendum, 11. & leg. hodie, 13. de poen. P.* in quibus iudex consilio adhibito vltimum etiam supplicium, si ita rectum videatur potest imponere, *Fel. explicat. in c. ex literis, col. 10. ver. tertia declaratio, de consuet. & in c. inquisitionis, col. pen. de accus. Alex. cons. 5. circa fin. & cons. 111. col. 3. vol. Boer. in §. 3. de iurisd. om. iud. in consuet. Bitur.* dum modo non committat legem expresse. Dicunt & iurare cauere pratoria stipulatione & in possessionem mittere, esse imperii magis quam iurisdictionis, *l. iurare cauere, de iurisd. om. iud. P.* Et ea quae specialiter conceduntur a principe Magistratibus, quae non competunt iure Magistratibus, *in l. 1. de off. eius cui mand. est iurisd.* & quae maiori potestate quam Magistratus exercentur, *Bar. in d. Imperium, num. 5.*

¶ Illud tamen etiam, quod ad iurisdictionem efficacem Magistratus pertinet, dicunt ad merum imperium pertinere: ut compellere aliquem captis pignoribus, multa, carcere, coercitione criminali, quae congerit in vnum Chaffaneus in *d. rub. de iustices, & d. verba, ver. quae sunt, de mixto imperio.* Iurare ponitur interdum pro dicere, *Ter. in Eun.* quod interdum idem est ac decernere, *Angi. d. d. mandare, imperare, ut necessitatem obtemperandi inferre videatur, ut & ille versiculus indicat:*

Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

Et Terentius, *Sex. Pomp. Festus, de ver. sign.*

Iubeo, C. H. iubeo, cogo atq. impero.

¶ Sed & illud huius imperii dicunt esse, quod expediri potest officio, ut dicit nobili iudicis, quale sit, mox aperiam Deo iuuant. Nos plenissimam quod dicunt merum imperium, iurisdictionem dici posse arbitramur, quia datur plenior potestas, & de capite hominis iuris diceat potestas, *l. 2. §. post, de orig. iur.* Etenim sub nomine iurisdictionis in genere sumitur, imperium omne quod Magistratus exercent, contineri arbitramur: & vltra, iurisdictionem in specie, sine mero aut mixto, ut dicunt, esse posse.

¶ Quod tamen vt facilius appareat, dico, iurisdictionem in genere de finiri, ut sit potestas, *l. potestatis verbo, de verb. signi. P.* de publico introducta, *l. 1. huius studii, de iust. & iur. P. §. huius studii, de iure nar. apud Jult. l. filius familias, de iis qui sunt sui vel alii iur. P. l. quippe iudicare, de iud. P.* cum necessitate, *§. sedebunt, de iudic. in Auth. l. munerum, §. iudicandi quoque, necessitas, de mun. & hono. l. 2. de offic. iud. Exod. 18. iuris diceat, l. nemo, de sent. & interl. om. iud. C. quid continetur in dictione iuris docet, l. de iurisd. om. iud. P. l. prospexit, qui & a quibus man. libe. non sunt, aut aequitatis statuendae, l. placuit, de iud. C.* Sic enim conuenit inter interpretes definiti, *in d. l. de iurisd. om. iud. P.* Haec itaque iurisdictione late patet, & continet in omnibus suis partibus & Magistratibus imperium aliquod, *l. potestatis verbo, de verb. signi. P.* pro gradu potestatis vel maius vel minus, & modicam coercionem quae & inferiori inest iurisdictioni, & imperii cuiusdam habet speciem, sine quo iurisdictione aliqua esse non potest, *l. fin. de off. eius cui mand. est iurisd. P. l. 2. §. l. magistratibus municipalibus, de iurisd. om. iud. P.* Quare tamen commo diuidetur iurisdictione in plenissimam, plenam, & semiplenam, *gl. in l. si in aliquam, §. si de off. Proconsul. P.* Plenissimam referunt, qui maiorem post principem in aliqua prouincia habent auctoritatem: qualem habet Proconsul, *d. l. si in aliquam, §. fin. & Praefes prouinciae, l. 4. & Lomina, & seq. de off. praef. P.* Plenam habent illi, quibus nostri interpretes tribuunt ea, quae dicunt esse mixti imperii. Semiplenam illi, qui habent modicam coercionem. Iurisdictione sic maior, vsurpatur pro mero & mixto imperio, *gl. in §. iulianandum, in ver. qua iurisdictione egerit, de defens. ciuili, in Authen. Chaff. in rub. de iustices, nu. 24. conr. Bar.* hoc est, quando cognoscitur de his, quae meri aut mixti imperii dicuntur esse.

¶ Alio tamen modo quidam diuidunt iurisdictionem, in imperium, & iurisdictionem: ut & species sit & genus. Vt adoptio diuiditur in adoptionem, & arrogationem, *l. 1. de adopt. P.* Ita enim accipiunt iurisdictionem in specie, prout differat ab imperio mixto. Bartolus ante signatus huius sententiae, imperii scilicet mixti ea arbitratu est, *Bar. in Imperium, nu. 6. 9. 23. de iurisd. om. iud.* quae expendantur officio iudicis nobili, aut per actionem seu accusationem publicam vtilitatem principaliter respicientem. Iurisdictionem autem in specie, quando controuertitur de vtilitate publica, & de eo quod expedit officio iudicis mercenario. Vocat officium nobile, quod actioni non seruit: mercenarium quod seruit. Quae certe nomina potius obscurant quam explicent Iurisconsulto rum responsa. Non enim video, quomodo recte nobilis & mercenarius iudex in hac questione dici possit. Verum tamen, quia patres vsi sunt his nominibus, explanabo potius sententiam & mentem, quam verba. Puto enim metaphora tracta a famulis, quae additi sunt praepcepto eorum, quibus inferuunt, dixisse mercenarium officium iudicis, quod legum formulis & actionibus inferret, id est, quod nihil aliud potest, quam legibus praescribitur statuendum in actione proposita, cuius propriam naturam sequi tenetur iudex, qui habere dicitur solam iurisdictionem, *l. sed & quod, §. quod met. caus. in P.* Et ideo non dimittitur eius arbitrio, *l. secunda, §. nunc, de eo quod certo loc. in P.* Et in

Et in illa iurisdictione medica quidem coercitio est, in l. fin. de off. iudi. c. i. mand. est iuris d. P. l. 2. de iuris d. omn. iudic. videlicet, ut iuri quis satisfacere cogatur, & sic præponderat iurisdictioni imperio illi modico, quod propter tutandam iurisdictionem, adhibuitur est pro conferenda auctoritate iudicandi de publico concessa. Quod cum accedat iurisdictioni, suum ei non dat nomen: quia accessorium est, & accessorium naturam eius cui accedit, accipit, l. accessorium, de reg. iur. Dicitur hoc officium mercenarium melius, ordinarium. Ut contra, quando imperium magis prævalet in iurisdictione, iurisdictioni imperium dicitur: quod magis ea accedat ad imperium, l. ubi, de iuris d. omn. iud. Vnde officium forsitan nobile interpretes antecessores nominarunt illud, quod ad imperium magis accedit, quod nobile fit minus imperare, & posse extra formulas actionum, id est, extraordinario iudicio, vel sine actione a iure proposita, quando æquum videbitur, propter potestatem maiorem concessam statueri extra ordinem, ut patent exempla in iure in l. quod si minor, §. si de minor. 25. an. P. l. qui bona §. qui damni, de damn. P. l. 1. §. 101. ut de var. & extraor. cogn. Est hoc officium iudicis extraordinarium, quod absolute dicitur officium iudicis, P. l. officium autem, §. de rei vind. P. Causa in l. officio iudicis, 27. sum. eras. P. Quia iudices qui habent maiorem potestatem, & publicam rerum concessam curam, Rempubl. potius quam singulorum saluam fore promiserunt, l. de magistr. convenien. Et quia iura nova statueri, nec constituta immutare possunt (nam ea iura principis l. neg. leges, §. l. leg. de legib.) tamen data facultas his, qui huic maiori iurisdictioni præsumunt procedi ad ea que his, que statuta sunt, similia sunt, ut & possunt certa iurisdictione implere, l. non possunt, in l. nam ut ait Padius, de legib. in P. Ad officium itaque pertinere debet proprie, quoquomodo lites delatas dirimere, l. quidam existimaverunt, 21. de reb. cred. P. Maxime hodie, cum præscriptiones formularum actionum, non considerentur ex publica necessitate, l. 2. de form. & impetr. subla. C. de electi, de iud. d. l. 1. de iuris d. om. iud. P. Quare & quod sine contestatione præcedente iudex potest, id recte officium dicitur. Et ita Vlpianus respondit, l. 1. de iuris d. om. iud. P. Jus dicitur officium iurissimum est. Nam & potest bonorum possessionem dare. (scilicet eam que non tribuit ius, non autem eam que cognitionem desiderat: nam ea est iudicis, non officii, l. 2. §. in bonorum possessione, quis ordo in bon. poss. serue. P. pupillis non habentibus tutores, constituere iudices litigantibus dare. Dicitur & ex officio iudicis fieri, que præter actionis vel obligationis causam decernatur, ut in l. quæro an fideiussores, §. 6. loc. P. l. qui per collusionem, §. 1. §. final. de act. em. P. & quando ex causa actio admittitur eius, cui iure non permittitur, & ita ei subuenitur ex officio, ut in l. si longius, §. 1. de iud. P. l. cum filius familiaris, de reb. cred. in P. l. cum debitoris, l. 7. C. de iud. cum simi. ¶ Dicitur quoque esse huius officii, & ex causis mixti imperii, sine contestatione decernere per subscriptionem petitionis libelli, parte non audita, gl. in l. 1. de ass. C. quod sit tantum in his, que cognitionem causæ non desiderant, l. nec quicquam, §. ubi decretum de off. Procon. l. omnia quecumque, de reg. iur. P. N. q; enim subscriptio vel responsio, mutat causam statum vel possessionis, etiam si fiat a principe, in l. 2. C. si per vim vel a. i. o. mod. abs. poss. fuerit occup. Quare nec potest hæc potestas subscribendi mandata, l. 2. Cod. de assessoribus.

12. ¶ His tria adiungere operæ pretium censeo, que pragmatici seu practici de istis iurisdictionibus & imperio tradunt, & eorum sectionem qua curiæ & vulgus vitur. Dicunt itaque iurisdictionem diuidi in altam seu supremam, & inferiorem, quam vocant bassam: alii addunt & mediam. Petrus lac. de li. super iuris, in sua praxi, qui altam & bassam tantum constituit, altam dicit habere meri imperii causas: medium, mixti, Et meri tradit imperii esse, impositionem pœnæ mortis naturalis, amissionem libertatis: ut damnationem in metallum, amissionem ciuitatis, deportationem in insulam, gl. in l. 2. in ver. oportere, ut no. pri. ut pr. ad. ius vel alien. C. C. per l. illicitas, §. qui vnusquis, de off. praef. P. mutilationem membri, atrocem verberationem, relegationem, banitionem qua comparat deportationi, crimen falli, Angelus ad l. imperium, de iuris d. omnium iud. §. colom. ad altam iurisdictionem & merum imperium vult pertinere quoque statuti noui condendi facultatem. Ideo, inquit, si quis est in feudatus de castro vel de ciuitate cum iurisdictione, si in feudum ei datum sit castrum vel ciuitas, non potest cedere statuta: quia appellatione simplicis iurisdictionis, non veniunt que meri vel mixti imperii sunt: sed tantum que simplicis iurisdictionis sunt. Nisi ea concessa sit plenissima iurisdictione. Nam tunc generalis iurisdictionis appellatio, & que imperii sunt

meri & mixti, continet, Bald. in l. si aliquam, §. cum plenissimam de off. procon. P. Sic uti & verba omnimoda iurisdictione, gloss. in Clem. 1. §. omnimoda, de foro competet. auet. tunc iurisdictione.

¶ Mixti imperii idem Pet. Iacobus dicit esse, quæstiones ingenuitatis, ea que magis iudicis officio, quam iure actionis expediuntur compellere aliquem captis pignoriibus, ius bannizandi in neoribus & hortis, pascuis, & aliis locis, quod & Chassan. probat ad rubric. des iustices, num. 28. in consuetud. Burgund. ius pedagogi exigendi in via publica, ius ponderandi, mensurandi, & frangendi falsas mensuras, omnes causas ciuiles supra trecentos solidos, ut in §. 3. iudicare, de defensor. ciuit. in Authen. Addit Chassaneus ubi sup. vers. que sunt, esse mixti imperii, cognoscere per viam supplicationis de causa, de qua alias non fuit supplicatum; id que iuxta sententiam Bartoli & Iaso. in d. l. imperium. Item mittere in possessionem ex secundo decreto, expellere re ipsa de possessione, dare bonorum possessionem que tribuit ius, interponere auctoritatem alienationibus & transactionibus alimentorum, emancipationibus, maoumissiõibus, causa nullitatis, ponere rem in manu curiæ, ne litigantes veniant ad arma, iuxta l. æquissimum, de usufruct. At distinet Chassaneus a Pet. Iacobo in banitione, quam dicit non esse meri imperii, & eos posse banire, qui non habent altam iurisdictionem, vt etiam Io. Fab. notat in §. cum autem, quib. mod. ius pat. pot. solui.

¶ Confiscationis quoque potestas, ex legis dispositione veniens, cuiuslibet iudicis, cui res committitur vnde confiscatio oritur, competiti si habeat de iis que meri imperii sunt, notionem, l. illicitas §. qui vnusquis, de off. Procon. P. §. 1. de incest. nupt. in Authen. l. qui contra, C. eod. vel si ex consequentia pœnæ veniat confiscatio, vt in de portatione, l. de portationum Cod. de pan. l. 1. §. ii quibus, de legat. §. aliter enim, nemo confiscat in casibus a iure non expressis, sine Principis auctoritate, l. vnic. ne sine iussu princ. lic. veri iudi. confisic. C. Bal. in l. fin. de off. praef. Summis vero Magistratibus, qui arbitrium & pœnam mortis habent, confiscare licet, Bal. Ods. f. C. in d. l. vn. ne sine iussu princ. §. c.

¶ Chassaneus ad §. 1. num. 1. & 2. des confiscations, in consuet. Burgund. in hac confiscatione, ait Capitaneum Mediolani, qui habet liberum arbitrium in criminalibus ordinariis & extraordinariis, facere in distincte confiscationem omnium bonorum, & facere banna, id est, prohibitiones, sub pœna confiscationis bonorum & personæ, que banna non possunt fieri, nisi ab habentibus plenissimam potestatem, Ang. & Bal. in d. l. vnic. ne sine iussu princ. C. vnde decif. Capet. Tholos. 73. §. l. 2. ut ne priu. sit. C. C. Et ita etiam fieri a Bailiis seu Senescarchis banna. Verum illud addit, bannum siue proclamationem, a la peine de la harr, id est, vt ipse opinatur, sub pœna quod quis punietur tanquam reus criminis maiestatis, quo præcepto inquit, & banna, vruntur tantum Principes, aut eius vicarii: quos vocat gubernatores prouinciarum, locumque Regis teneates, generales, duces in bello, & quandoque Senatus. Ego certe noui, le art, aut la art, esse vinculum fasciculorum Lutetia, & inde pœnam hanc, de l' art, aut le harr, esse suspensiones, que exercetur etiam ab aliis quam principibus, vicariis, prefectis, & Senatu. Melius tamen, eorum dixisset propriam comminationem, a peine de rebellion, aut d'estre punis comme rebelles; nam omnes iudices de proditione vel maiestatis crimine non cognoscent, quamuis de aliis delictis notionem & iudicium habeant.

¶ Bassæ seu inferioris iurisdictionis, Petrus Iacobus ubi sup. i. de for. libel. pro iuris, notat dici, causas que superiori non sunt, tam ciuiles, quam criminales, que competunt quibusdam Magistratibus iure Magistratus quem gerunt, & que ponuntur in §. nulla, & §. de iudicare, & §. audient, de defensor. ciuit. in Authen. Addit Chassaneus in dicit rubric. des iustices, & droits d' icelles, vers. siul. que autem sunt, de bassis, torturam pro eruenda veritate restitutum in ciuilibus negotiis, esse huius iurisdictionis: item simplicem cognitionem de leuioribus criminibus, incarcerationem custodia causa, non in pœnam, ca. qualis carcer. ca. quamuis, de pan. in 6. quia tunc carceris meri imperii est, nisi daretur eodem eam coercitionem, ciuit. Chassan. l. 2. Cod. de sportu. que tamen parum ad rem facit. Itaque, qui inferiori hanc seu bassam iurisdictionem habet, reos maiorum criminum carceribus concludere poterit, vt ad suos maioresq; iudices reiciat. Refert Iacobus quoque ad iurisdictionem hanc, potestatem excubiatarum, qua dicitur faire le guet de nuit. Et ius arma tunc temporis ferendi, eius iurisdictionis putat, prefectum vigiliæ, de quo in l. 3. §. scietudum, §. l. 4. de of. praef. vig. qui hec agit, qui cui meri imperii ius non

habeat. *l. omic. C. de tamen comprehenso reos noctu remittit ad proprios iudices, alios factibus cadit, l. si. eo. P.*

17 ¶ Ad inferioriorem seu bassam etiam iurisdictionem pertinet multa, quam dicunt emendam, usque ad septem, vel sexaginta solidos Turonenses, soluendos secundum diuersas locorum consuetudines pro contumacia, aut rebellionem, ut dicunt instituta, aut pro crimine, *Chass. in §. 6. & 7. de iustices. & droits d'ocelles in consuet. Burg.* Et multa ista seu emenda dicuntur esse inter emolumenta & fructus iurisdictionis, *idem in d. §. 7. nu. 2. ex Bald. in l. fin. solut. matrim. & in l. de fruct. & lit. expen.* Multarum enim seuera compendia, ratio principis esse querenda rescriptum est, nisi iudex nominatim ea vel curui publico, vel operibus Reipub. alii, quae necessarii causis destinaverit, *in l. multarum, de modo mul.* Multam secundum iurisdictionum gradus, iudices vel maiorem vel minorem imponunt, *l. final. C. de hinc sunt redemptores multarum, arrantiers de emendes, ad quos trulctq; imposta tempore condictionis suae pertinent: si ex natura delictorum commissorum debeat multa, statim ubi committuntur. Vocantur ad nos alicubi, se tangit de seigneur & l' emende.* Quamuis post tempus lapsum condictionis, qui deliquit multetur, & multatio in tempus condictionis alterius incidit. Si tamen multa imponatur, quia arbitraria, non ex natura delicti, non habebitur ratio temporis commissi delicti, sed eius in quo condemnatio fit. Et ideo redemptor seu condactor emendarum, qui est tempore condemnationis, multam accipiet, non is qui fuit redemptor, quo tempore crimen commissum est, *ita decidit Chassa. ad §. 7. in ver. l' amende, nu. 7. vers. in xtra in u. des iustices & droits d'ocelles, in consuet. Burgum. ex Bald. in l. de fruct. & lit. expen. Alex. in l. diuor. §. si vir, colla. pen. & in sol. matrim. P.* Licet videatur contrarius Guido

18 Papae decis. 535. ¶ Et haec fadem possunt resolui in redemptoriis confessionum bonorum, sed & de furti poena resoluit, ut si furtum sit, pro quo poena mutilationis membrorum, vel meritis poena imponatur ex consuetudine vel statuto, ea fit meriti imperii: si autem castigatione solum animaduertatur, inferioris potest esse iurisdictionis: quod meriti imperii causa, maxime ex poena imponenda cognoscantur, *quod ad statum damnatorum, de poen. in P.* Sunt ideo pro insignibus iurisdictionis, quae causas imperii habent meriti, furca suspensionis, quia in illis maiorum criminum solentur poenae, *Bald. in §. 1. in §. col. tit. qui dicit inuest. in vrb. feudor. Floria in l. arboribus, §. de illo, de usufru.* Sicuti palus, numella, ubi minora castigantur, inferioris sunt signa, nisi alie concurrat contrariae probationes. Et haec quidam ita resoluit praecipui interpretes.

19 ¶ Quibus tamen alii quidam repugnant. & vix consentiunt in definitione eorum, quae meriti mixti imperii, & iurisdictionis sunt: quidve in alia seu suprema, media, vel inferiori annumerandum sit iurisdictione. Mediam quippe iurisdictionem Logouallius dixit in *l. imperium. 3. par. de iurisd. omn. iud.* quando iudex de realibus, personalibus, mixtisque actionibus cognoscit. Ioan. Gilotus *lib. 2. de iurisd. & imp.* quae mixti imperii sunt ad mediam pertinere iurisdictionem contendit, & de causis mediocribus cognoscere. Io. Brechius in *comment. au grand. coutumier de France. & in tit. de droits & moyenne iustice.* exstimat mediam de quibuscuque criminibus ciuilibusq; negotiis cognoscere. Masuerius autem aliter statuit, *in l. de iudicib. & cor. iurisdictione, in sua prax.* Et ita si pluresque alii non satis conueniunt. Et proinde ut submoueantur omnes serupuli, saluus erit inspicere consuetudines singulares locorum antea obseruatas, quomodo haec iurisdictiones distinxerint, altam, mediam, & quam dicunt bassam iurisdictionem, quidve singulis permiserint. ¶ Nam si consuetudo dat iurisdictionem, *l. 1. de emanc. liber. C. l. viros spectabiles, §. de diuers. offi. & apparito. iud. lib. 12. C. tit. 60. l. Magistratus, ad municipa. P. l. magisteria, de iurisd. omn. iud. C. l. testa. omnia. C. de testa. l. 2. de fund. hmi. v. v. p. lib. 11. C. tit. 59. l. cum prator. §. 1. de iudic. P. l. 3. in fin. de testam. §. non valent. de def. i. scim. etiam si agatur de causis meriti imperii, ca. cor. questus. 9. 3. c. cum contingat. de for. comp. c. duo, de offic. ord. c. fi. de off. archid. Consuetudo enim obseruata, legis instar est, §. ex non scripto, de iure nativ. l. de quibus, de leg. P. lex autem dat & distribuit iurisdictionem. *l. more, de iurisd. omn. iud. P.* Considerabis quoque privilegium, quod auget etiam iurisdictionis potestatem, ut c. dilecti filii, de for. compes. & minuit, c. 1. de priuileg. in 6. item & pactum traditionis iurisdictionis, vel concessionis potestatis, examinat. Boer. decis. 227. num. 4. Bald. in consil. 439. incip. magnificus dominus & marcho, volum. 3. Sic enim pacta in traditionibus re-*

rum apposita, generaliter seruari rescriptum est, *l. in traditionibus, de pact. P.* maxime in regno Galliae, ubi iurisdictiones sunt dominis patrimoniales. Quamobrem Carolus eius nominis rex 5. in suis constitutionibus, articulo 5. statuit, Barombus, Comitibus, Episcopis & aliis ordinariis, iurisdictiones relinquere intactas, nec auocandos ab eorum foro clientes: praeterquam, ut ipse ait, in casu resorti seu appellacionis, & in iuribus superioritatis, vel supremi domini.

¶ Franciscus quoque primus eius nominis Rex, in edicto de clatorio iurisdictionis Praesidialium iudicum, eosdem ordinarios exemit seu eorum clientes a subfelliis & ditio ne praesidialis fori, paucis exceptis casibus, qui enumerantur in constitutione prima eius, *Des iuges presidiaux, art. 11. 12. 13. 21. 24. 30.* Veluti dū vult praesidiales cognoscere solum de causis nobilium ciuilibus & criminalibus, de feudis vasallorum regionum, de militaribus banis & heribannis, de beneficiariis seu feudalis negotiis, hominiis seu homagiis, indulgentiis, moratoris dilationibus, quae dantur debitoribus non soluendo per anni vel quinque anni spatium, & de aliis quae prioribus constit. Senatibus concessa solis erant.

¶ Adhaec, si quid vscaprum seu praescriptum sit in iurisdictione, paucis exceptis casibus, personas praescribentes, & contra quas praescribitur, & negotium seu id quod faciendum est circa hanc praescriptionem. Primum in rebus contemplari oportet, an ille qui praescribere vult iurisdictionem alterius, habeat similem iurisdictionem. Nam cum sint tres species iurisdictionis, alta, media, & inferior, quarum vna altera non est, praescriptio vnus non inducit praescriptionem alterius, *Pau. Cost. ad l. imperium, nu. 3. & ibi las. Cyn. in l. 1. de emanc. l. C. Lud. Roma. consil. 368.* quia praescriptio est iurisdictionis iuris.

¶ Sunt quoque regiae notiones casus, qui pertinent tantum ad Magist. stratus regis, quos praescribere non possunt iudici domini locorum villo tempore, de quibus neq; etiam reguli, nisi speciali privilegio notio illis detur, iudicare possunt. Quorum capita quaedam cape. Primo, perdaellionis crimen, & legis iul. maiest. art. Secundo, in contemtores regiarum constitutionum animaduersio. 3. Violatum fidei regiae praesidium, seu, ut dicunt, *Enfrante de sauegarde.* 4. Notio de nominibus seu debitis regis. 5. Vis armata, seu commissum coactis hominibus, crimen legis Iuliae de vi publica. 6. Crimen falsificationis seu adulterationis codicillorum regiarum, vel sigilli regis. 7. Regii Magistratus, & apparitorum eorum criminum & violationes, dum mandata regiae exsequuntur. 8. Publicatio facienda com meatus, vel remeatus datus extori. 9. Tutela Ecclesiarum cathedralium vel aliarum, quae fundationis regiae sunt. 10. Interdictū vti possidetis in sacerdotiis, aut in profanis per occupationem, vocant *complainte & mainenu.* 11. Contractus per quos pacificentes se subiecerint regiae cognitioni. 12. Insuper morticidii, dicitur *main morte.* 13. Notio de caede vel vulnere illato in fratrem iudicium in regis tribunalibus cepti. 14. Discussio regii privilegii. 15. Crimen raptus, incendii, perturbationis diuini cultus. 16. Const. de omnibus per const. regias Ludouici, & Caroli 5. Vna 8. idus Maias lata, anno 1372. altera, eiusdem tit. de regis casibus.

¶ Plus superioritatis iurisdictionis regis, non potest ab inferioribus dominis habentibus iurisdictionem contra Principem praescribi: quia quae sunt in signum subiectionis data, imperia scriptibilia sunt, c. cum non liceat, & c. cum ex officio, de preser. l. comperit, de praeser. 30. vel 40. an. C. Possit enim si hoc fieret, paulatim collabi imperium, & redderetur subditi acephali, *Bald. in autb. quas actio nes, C. de sac. eccl. & in proa. fen. facit c. nullaratione, 93. dist.* Et cum omnes iurisdictiones habeant vim a regia permissione, tanquam radii a Sole, fieri non potest, ut remanente iurisdictione, non agnoscat Sol unde dependet. Quomodo etiam poterit quis dicere, praualere iurisdictiones concessas a principe contra auctoritatem principis, quum ille quando libuerit possit suppressere, & ad se reuocare, & alias singulares stabilire, augere, & minuire praerogatio: Et haec potestas annexa regio diademati est, & innata ei videtur. ¶ Res sunt quoque iurisdictionis ecclesiasticae omnino non possunt praescribi quocumq; tempore a laicis iudicibus, nec contra, c. anssam que, de praeser. ap. Greg. c. quamuis sit grane, de deci. ad laicum. n. ius spirituale & ecclesiasticū nō pertinet, c. Massana, & c. sacrosancta, de elect. c. bene quidem, 96. dist. Neq; prohibere is potest iudices ecclesiasticos in his, quae iurisdictionis eorum sunt, iudicare, cap. 2. de foro compes. c. 2. de iud. & de quibus nullo modo cogno-

cognoscere laicos possunt, c. contingit, de arbit. ecclesia, de consuet. d. bene quidam, g. s. dist. ca. cum laicis, de reb. eccles. non alien. Et sicut, quando in Gallia iudices regii cognoscunt de criminibus, & causis quibusdam personarum ecclesiasticarum, id non fit ratione praescriptionis, sed vel ratione privilegii, vel ratione criminu, quae principibus, quibus Deus iussit pacem Respubl. temporalem & armata, castiganda committuntur. Sic & de causis possessionis beneficiorum quae temporis maxime est, & ne ad arma perueniant, utque vim arceat, Tribunal regium cognoscit. quod & privilegio Martini Papae, regibus nostris concessum nominatum est, Guido Pap. decis. i.

¶ Consideranturque inibi magis res, quam personae, quemadmodum in criminibus excutiendis coram iudicibus regis, personarum ecclesiasticarum dicitur, si rei delationis armorum, imminuat huiusmodi maiestatis infractionis saluam gardiz, Sed omnia, ad altercationis sigilli regii, forilegii, & aliorum, quae indicat Chaff. ad rub. De insubricis, & Drouis d'welles, in Consuet. Burgund.

¶ Non praescribet etiam iurisdictionem, qui ex sua persona incapax est in aliis quam causis iam explicatis spiritualibus vel temporalibus: veluti priuatus, qui nullam habet iurisdictionem, aduersus habeat non praescribet, quia ex sua persona incapax est, ut notat Lucas de Penna, in le viros spectabiles, de diuers. offic. lib. 12. C. Et ex tali praescriptione necus publicae disciplinae poterat, ca. peruenit, 10. q. 1. de non admittitur, c. cum inter, de consuet. At qui habet aliquam iurisdictionem seu imperium, poterit a laicis aliam habentem praescribere, arg. ca. cum olim c. audis, c. ad audientiam, de presc. ¶ Cum personis, tu ageas est modus praescribendi, & formula. Nam Petrus Iacobus, in lib. 11. de consuet. in rem actio §. questio quia, de presc. absolute dicit, non posse praescribi iurisdictionis causis, per decem annos: quia dicit iurisdictionem, non habere causam perpetuam, & ideo non videatur praescribi longo tempore, vel longissimi, nec alio modo quam visu cuius iacti non esset memoria, exemplo seruitutum discontinuam causam habentium, l. hoc iure, §. de ius aquae, de aqua quous. Et est il. foramen, de seruitut. Et quod dicitur, consuetudine dare iurisdictionem, d. l. de emanc. liber. C. cum similit. contendit intelligendum esse de vetula consuetudine seu de vetustate. Et longum tempus, pro legitimum exponendum per leg. 2. de iur. offi. lib. 12. C. l. testamenta omnia, C. de testam. Sic etiam tenet Paulus Castrensis, in l. imperium nu. 4. de iur. om. iud. ea quae sunt imperii meri non posse praescribi, nisi tempore cuius non extiterint memoria: puta cognitionem causarum criminalium, & non criminalium, si multa eam in silicium deferatur, ut in l. apparet, §. si quis seruitute, de ius. in quo priu. P. in leg. U. in aqua, §. le, diligenter, de aqua disc. lib. 11. C. Nam per hoc tempus possunt non aut praescribi contra principem, ea quae in signam specialis privilegii reliqua, cap. super quibusdam, de ver. sig. & contra principem verumque, Si unum pontificem & Principem, centum annorum spatium sufficit, l. si. C. de auct. auctoritates, C. de sacros. eccles. §. quod autem tunc, ut eccles. Rom. 100. an. presc. g. au. in auct. cap. ad audientiam, c. cum nobis, ca. si diligenti, in fine, de presc. cap. nemo, 16. q. 3. exceptis, ut dixi, iuribus superioris domini, & praetatis, c. quae cathedram 93. dist. ca. quia ex sola, c. rogatus, & c. sebisima, 2. q. 1. Probabiliter tamen respondet posse aut P. Iacobus, cum de iurisdictionis acquisitione quaeritur: si homines, vel incolae alicuius ciuitatis, vniuersitatis, vel municipii, vel maior eorum pars, adierint litigandi causa iudicem alicuius Baronis vel Comitis, in territorio iurisdictionem exercentem, non per errorem, sed scientes nullam eam in illos habere iurisdictionem, & ita fecerint per decem annos si ne interruptione, ut consuetudine ea videatur iurisdictione quaesita. Videntur enim ex consensu, scientes prorogasse iurisdictionem, l. 1. §. 2. de iudic. P. leg. si per errorem, de iurisd. om. iudic. P. Contra si qui litigauerint coram alieno iudice, qui non habuerint vniuersitatem: quales sunt pagi, quibus non sunt Decuriones seu Consules. Quia illi non possunt dare iurisdictionem, cum neque statutum possint condere, aut legem non scriptam, P. Iacob. ubi sup. Et Inno. in c. cum accessissent, de consuet. Luc. de Pen. in l. viros spectabiles, de diuers. offi. lib. 12. C.

¶ Superioribus adnectenda est consideratio qualitatis iurisdictionis, quatenus limitata est a principe, le per ratione, l. in agris, de acquir. rer. dom. P. Quantitas inspicienda quoque de qua iudicate permittum est, ut in praesidialium iurisdictione. Et tunc obseruandum etiam, separatim censendas esse actionum formas, ne cumulatione augeatur, vel minuat iurisdictione, l. si idem cum eo deus, 11. de iurisd. om. iud. habendaque ratio eius quantitatis quae petitur, non eius quae debetur, l. cum quaedam puella, 19. §. si eod.

¶ Subinde, & territorium cuique iudici concessum, spectandum est in aestimanda iurisdictione, l. pupillus, §. territorium, de verb. sig. l. si de iurisd. om. iud. P. qui suum territorium non excedit inter inuitos, d. l. si de iurisd. si de offic. presc. vrb. l. 1. 2. §. 4. de offic. Proc. c. fin. de consuet. in 6. l. si ubi & apud quem cognos. in in re. §. 1. §. 1. §. 1. C. Nec secundum iura ciuilia in alieno territorio sine iudicis proprii consensu, iudex exsequi potest suam sententiam, le prope randum, §. fin. autem, de iudic. l. si duo p. v. r. r. r. r. r. r. Et olim in Gallia eius rei gratia literae seu codicilli a Cancellaria impetrabantur, ut exsequi liceret sententiam in alterius territorio, vocabantur literae parentis: idque donec constitutione regia permilla est iudicibus regis, sine permissione & literis illis, parentis, executio sententiarum. Sunt enim in Gallia omnes regii iudices, omnesque illorum curiae eiusdem domini & regis.

¶ Sunt tamen quaedam iurisdictionis species, quae non tam adherent territorio, quantum personis certis in quas exercent potestatem, le more, de iurisd. om. iud. cap. cum conuincat, de for. compet. l. fin. C. ubi & apud quem in in re. v. l. §. 1. Sicque Episcopus, quamuis non habeat territorium temporale, tamen in sua Diocesi habet iurisdictionem, ca. cum Episcopus, de offi. ordin. in 6. v. & Archidiaconus, ca. ad hoc, & ibi Innoc. c. cum nostrum, de off. archid. Quare & habet Episcopus in personas sibi subditas iurisdictionem etiam extra suam diocesim, clem. vni, de foro compet. Id ipsum dicendum de latrunculatoribus, qui potestatem habent a praepositis Marchalorum, in latrones, & viarum obsides; & alios suae iurisdictionis, quae potius administrationi quam territorio adheret.

¶ Quid autem ego in tam difficili quaestione sentiam, explicari iurisdictionem sicuti seruitutes, cum titulo & bona fide posse praescribi, inter presentes per decem annos: inter absentes, viginti. Et mihi videtur iure Codicis textus expressus, in l. fin. de praescript. long. tempor. lib. 7. C. tit. 33. per quem vniuersae iuris antiqui & PP. controuersiae sopitae videntur. Si sine titulo vero, aut sine eo quod tituli habet vim, quis velit usurpare sibi iurisdictionem, ad immemorabile tempus recurendum est, quod vice tituli est, d. l. hoc iure, §. dicitur aqua, de aqua quous. P. Bona fides est fundamentum omnium praescriptionum, cap. si diligenti, & cap. vigilanti, de praescript. ut non vi, non clam, non precario possideat, l. si quis diuturno, si seru. vind. ita enim possidere, est mala fide possidere, gloss. in l. clam possidere, de acquir. posse. P. gloss. in l. 1. §. plane, de aqua quous. Et aliam, vers. sufficit, in ver. iure. Interpretantur autem maxime bonam fidem requiri Doctores, quando de decennii vel vicennii praescriptione agitur. Non enim desiderari probationem bonae fidei iurant, Paul. Castr. in l. seruitutes, in 3. de seruit. P. post Cyn. in l. 2. de seruit. C. eo quod presumatur, in praescriptione triginta annorum, ut rescriptum est in dominio soli & rerum corporaliu vsucapiendo, in l. sicut, & leg. omnes, de praescri. 30. vel 40. ann. Qui plura voluerit hac de re expendere, videat Longouallium, in Imperium, de iurisd. om. iudic. in 3. part. Et si discedere velit causam continuam habere contra Petr. Iacob. iurisdictionem, consulat Barto, in l. iusto titulo, §. non mutat, de vsucap. Ioan. Fabrum, ad §. retinendae, de interd. Albericum, in l. foramen, de seruitut. P.

¶ Superioribus adnectenda est consideratio qualitatis iurisdictionis, quatenus limitata est a principe, le per ratione, l. in agris, de acquir. rer. dom. P. Quantitas inspicienda quoque de qua iudicate permittum est, ut in praesidialium iurisdictione. Et tunc obseruandum etiam, separatim censendas esse actionum formas, ne cumulatione augeatur, vel minuat iurisdictione, l. si idem cum eo deus, 11. de iurisd. om. iud. habendaque ratio eius quantitatis quae petitur, non eius quae debetur, l. cum quaedam puella, 19. §. si eod.

¶ Subinde, & territorium cuique iudici concessum, spectandum est in aestimanda iurisdictione, l. pupillus, §. territorium, de verb. sig. l. si de iurisd. om. iud. P. qui suum territorium non excedit inter inuitos, d. l. si de iurisd. si de offic. presc. vrb. l. 1. 2. §. 4. de offic. Proc. c. fin. de consuet. in 6. l. si ubi & apud quem cognos. in in re. §. 1. §. 1. C. Nec secundum iura ciuilia in alieno territorio sine iudicis proprii consensu, iudex exsequi potest suam sententiam, le prope randum, §. fin. autem, de iudic. l. si duo p. v. r. r. r. r. r. Et olim in Gallia eius rei gratia literae seu codicilli a Cancellaria impetrabantur, ut exsequi liceret sententiam in alterius territorio, vocabantur literae parentis: idque donec constitutione regia permilla est iudicibus regis, sine permissione & literis illis, parentis, executio sententiarum. Sunt enim in Gallia omnes regii iudices, omnesque illorum curiae eiusdem domini & regis.

¶ Sunt tamen quaedam iurisdictionis species, quae non tam adherent territorio, quantum personis certis in quas exercent potestatem, le more, de iurisd. om. iud. cap. cum conuincat, de for. compet. l. fin. C. ubi & apud quem in in re. v. l. §. 1. Sicque Episcopus, quamuis non habeat territorium temporale, tamen in sua Diocesi habet iurisdictionem, ca. cum Episcopus, de offi. ordin. in 6. v. & Archidiaconus, ca. ad hoc, & ibi Innoc. c. cum nostrum, de off. archid. Quare & habet Episcopus in personas sibi subditas iurisdictionem etiam extra suam diocesim, clem. vni, de foro compet. Id ipsum dicendum de latrunculatoribus, qui potestatem habent a praepositis Marchalorum, in latrones, & viarum obsides; & alios suae iurisdictionis, quae potius administrationi quam territorio adheret.

De Iudicibus De legatis in genere.

Cap. 22.

Lib. 1. P. tit. 21. Lib. 3. C. tit. 4. Lib. 1. Decret. tit. 29. Lib. 1. Sex. tit. 14. Lib. 1. Clem. tit. 8.

- 1 Iudices ordinarii, & delegati qui.
- 2 Recuperatores iudices qui dicit, & quare.
- 3 De iurisdictione item ad hoc iudices.
- 4 Delegati iudices a quibus dantur.
- 5 Pudicitia prostrata: proximi sanguine iudices constituti.
- 6 Arbitri ex dicta litigantibus dati.
- 7 Senatus iudices dat.
- 8 Delegati qua causa possint.

O o o o